

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง ผลกระทบทางสังคมต่อชุมชนจากการพัฒนาเส้นทางคมนาคมผู้ค้าชายแดนห้วยโก๋น เป็นการศึกษาผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดจากการขยายเส้นทางจราจรของทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1080 จากอำเภอเมืองน่านถึงด่านชายแดนห้วยโก๋นที่มีต่อประชาชนที่อาศัยอยู่สองข้างทางระยะ 50 เมตร จากเขตทางหลวง เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยการวิจัยเชิงคุณภาพกลุ่มประชากรตัวอย่างที่จะทำการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อรวบรวมข้อมูลจากการสนทนากับกลุ่มผู้เข้าร่วมสนทนาเพื่อให้ได้ข้อมูลในประเด็นปัญหาที่เกี่ยวกับผลกระทบทางสังคมที่คาดว่าจะได้รับการโครงการพัฒนาเส้นทางคมนาคม โดยการชักจูงให้กลุ่มเกิดแนวคิดและแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นปัญหา หรือแนวทางการสนทนาอย่างกว้างขวางละเอียดถี่ถ้วน โดยมีผู้เข้าร่วมสนทนา 4 กลุ่มคืออำเภอเมืองจำนวน 12 คน อำเภอบัว-ท่าวังผา จำนวน 14 คน อำเภอเชียงกลาง-ทุ่งช้างจำนวน 12 คน และอำเภอเฉลิมพระเกียรติจำนวน 13 คน ซึ่งเลือกจากประชากรเป้าหมายในพื้นที่ที่ทำการศึกษา และเชิงปริมาณโดยการออกแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่สองข้างทาง รวมทั้งข้อมูลจากการค้นคว้าเอกสาร ผลการประชุมสัมมนา เอกสารของภาครัฐและเอกชน ที่เกี่ยวข้องกัผลกระทบทางสังคมด้านต่างๆ เช่น การใช้ประโยชน์ อาชีพ รายได้ การเพิ่มขึ้นหรือลดลงของประชากร และการท่องเที่ยว เพื่อนำมาวิเคราะห์ในเชิงพรรณนา ส่วนการศึกษาความคิดเห็น ของภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนเกี่ยวกับผลกระทบทางสังคม ศิลปวัฒนธรรม รวมทั้งการท่องเที่ยวที่ได้จากการสัมภาษณ์ของเจ้าหน้าที่ภาครัฐและเอกชนจะนำมาวิเคราะห์ในเชิงพรรณนา ส่วนข้อมูลจากการเก็บรวบรวมแบบสอบถามของประชาชน กลุ่มตัวอย่าง จะนำมาวิเคราะห์ในรูปแบบ ร้อยละ และค่าเฉลี่ยต่อไป

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นประชากรที่อาศัยสองข้างทางที่มีการพัฒนาเส้นทางคมนาคมผ่านชุมชนในเขตจังหวัดน่าน 6 อำเภอ คือ อำเภอเมืองน่าน อำเภอท่าวังผา อำเภอปัว อำเภอเชียงกลาง อำเภอทุ่งช้าง และอำเภอเฉลิมพระเกียรติ ที่มีบ้านเรือนพักอาศัยห่างจากเขตทางหลวงไม่เกิน 50 เมตร ตลอดเส้นทางที่มีการพัฒนาเส้นทางจำนวน 6 อำเภอ คือ 1. อำเภอเมืองน่าน 2. อำเภอท่าวังผา 3. อำเภอปัว 4. อำเภอเชียงกลาง 5. อำเภอทุ่งช้าง 6. อำเภอเฉลิมพระเกียรติ รวมทั้งหมด 2,198 หลังคาเรือน จำนวน 7,439 คน

กลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่มคือ

กลุ่มตัวอย่างที่ 1 กลุ่มประชากรตัวอย่างที่ทำการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อรวบรวมข้อมูลจากการสนทนากับกลุ่มผู้เข้าร่วมสนทนาเพื่อให้ได้ข้อมูลในประเด็นปัญหาที่เกี่ยวกับผลกระทบทางสังคมที่คาดว่าจะได้รับการ โครงการพัฒนาเส้นทางคมนาคม โดยการชักจูงให้กลุ่มเกิดแนวคิดและแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นปัญหา หรือแนวทางการสนทนาอย่างกว้างขวางละเอียดลึกซึ้ง โดยมีผู้เข้าร่วมสนทนา 4 กลุ่มคืออำเภอเมืองจำนวน 12 คน อำเภอปัว-ท่าวังผา จำนวน 14 คน อำเภอเชียงกลาง-ทุ่งช้างจำนวน 12 คน และอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จำนวน 13 คน ซึ่งเลือกจากประชากรเป้าหมายในพื้นที่อำเภอปัว ท่าวังผา ทุ่งช้าง เชียงกลาง เฉลิมพระเกียรติ และอำเภอเมือง

กลุ่มตัวอย่างที่ 2 กลุ่มตัวอย่างที่จะทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีใช้แบบสอบถาม การสุ่มกลุ่มตัวอย่าง โดยการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย โดยวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยคำนึงถึงความน่าจะเป็น วิธีการเลือกตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้สูตรในการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ในกรณีที่รู้จำนวนประชากรที่แน่นอน (Taro Yamane, 1973) ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + (Ne^2)}$$

N = ขนาดประชากรทั้งหมด

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

e = ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างเท่ากับ 0.05

$$\begin{aligned} n &= \frac{7439}{1 + (7439 \times 0.05^2)} \\ &= 380 \text{ คน} \end{aligned}$$

การรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 1 เก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ ข้อมูลเอกสาร จากหนังสือ และเอกสารทางราชการ และเอกสารทางวิชาการต่างๆ ที่ใช้ข้อมูลด้านผลกระทบของการดำเนินการของภาครัฐที่มีต่อประชาชน ในด้านสังคม เช่น การใช้ประโยชน์ที่ดิน อาชีพ รายได้ ระบบสาธารณสุข โภค ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น รวมถึงเอกสาร และบทความอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 เก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ หรือการรวบรวมข้อมูลภาคสนาม จากกลุ่มประชากรตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย โดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) จากกลุ่มผู้เข้าร่วมสนทนาเพื่อให้ได้ข้อมูลในประเด็นปัญหาที่เกี่ยวกับผลกระทบทางสังคมที่คาดว่าจะได้รับการ โครงการพัฒนาเส้นทางคมนาคม เพื่อรวบรวมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ และจัดทำแบบสอบถามทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับระดับผลกระทบที่เกิดจากโครงการพัฒนาเส้นทางคมนาคม

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับงานวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) จากกลุ่มผู้เข้าร่วมสนทนาเพื่อให้ได้ข้อมูลในประเด็นปัญหาที่เกี่ยวกับผลกระทบทางสังคมที่คาดว่าจะได้รับจากโครงการพัฒนาเส้นทางคมนาคม เพื่อรวบรวมความคิดเห็น ทัศนคติ และข้อเสนอแนะได้อย่างกว้างขวาง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่

คาดว่าจะเกิดผลกระทบต่อประชาชนที่อยู่อาศัยอยู่ในชุมชนที่มีการพัฒนาเส้นทางคมนาคมสู่ด่านชายแดนห้วยโก๋นให้ได้มากที่สุด

แบบสอบถาม จำนวน 1 ชุด เพื่อใช้สำหรับการสอบถามประชาชนที่อาศัยในชุมชนที่มีการพัฒนาเส้นทางคมนาคม สู่ด่านชายแดนห้วยโก๋น โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 ส่วน ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 เป็นการสอบถามลักษณะส่วนบุคคลของประชาชน

ส่วนที่ 2 เป็นการสอบถามถึงผลกระทบต่อประชาชนทางสังคม

ส่วนที่ 3 เป็นการเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นถึง ข้อดี ข้อเสีย และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับผลกระทบทางสังคมต่อชุมชนจากการพัฒนาเส้นทางคมนาคม

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลที่ได้จากการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) และแบบสอบถาม โดยนำข้อมูลมาจัดระเบียบ แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ในส่วนของการสนทนากลุ่มนำข้อมูลการสนทนากลุ่มมาวิเคราะห์แยกตามหัวข้อและประเด็นต่างๆ ที่ต้องการทำการวิจัยมาวิเคราะห์เชิงพรรณนา

2. ในส่วนของแบบสอบถาม ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้การวิเคราะห์สถิติทางสังคมศาสตร์ ดังนี้

2.1 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์ด้วยค่าความถี่ และค่าร้อยละ สำหรับพรรณนาข้อมูลส่วนบุคคล

2.2 การวิเคราะห์ระดับผลกระทบของการพัฒนาเส้นทางคมนาคมต่อชุมชนวิเคราะห์โดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนตามหลัก Likert Scale ดังนี้

ระดับผลกระทบ	ระดับคะแนน
กระทบมากที่สุด	5
กระทบมาก	4
กระทบปานกลาง	3
กระทบน้อย	2
กระทบน้อยที่สุด	1

นำหลักเกณฑ์การให้คะแนนดังกล่าว มาแบ่งช่วงระดับคะแนนออกเป็น 5 ช่วง โดยใช้สูตรค่าพิสัย ดังนี้

$$\frac{\text{คะแนนสูงสุด-คะแนนต่ำสุด}}{\text{ระดับคะแนนสูงสุด}} = \frac{5 - 1}{5} = 0.80$$

จากนั้นนำมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย เพื่อแปลความหมายของระดับคะแนนที่ได้รับในแต่ละช่วงระดับชั้น ชั้นละ 0.80 จะมีความหมายดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.20 – 5.00	หมายถึง ระดับที่มีผลกระทบมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.40 – 4.19	หมายถึง ระดับที่มีผลกระทบมาก
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.60 – 3.39	หมายถึง ระดับที่มีผลกระทบปานกลาง
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.80 – 2.59	หมายถึง ระดับที่มีผลกระทบน้อย
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 0.00 – 1.79	หมายถึง ระดับที่มีผลกระทบน้อยที่สุด